

Araştırma

İbrahim ERGÜN

KADİRLİNİN SÖĞÜTLÜGEÇEK KÖYÜNDE YAŞANILAN CANLI BİR OLAY

Kıçıkırık Ali Kadirli'nin Söğütlügeçek köyündendir. 1920'li yıllarda Kadirli ve Andırın dağlarında hayatı efsanelenen eskiyalar arasında yaşamış olup köylerinde bir ailenin döndü adında bir kıza âşık olur. Ve kız ile nişanlanır. Ali çok geçmeden askere gider. Kendi askerdeyken Döndü'nün dayısı Kıçıkırık Ali'den vazgeçirip başkasına vermek için Ali'den vazgeçmesi için kıza çok baskı yapar. Ancak kız namus bostan tarlasında bitmez diyerek dayısının teklifini reddederek son cevabını verir. Bunun üzerine dayısı takip eder. Döndü suya giderken önüne iner ve Döndü'yü orada vurur. Vurulan Döndü yere düşer belenerek kadanı alayım anam ölüyorum yetiş diyerek can verir.

Bunu duyan Kıçıkırık Ali askerden kaçır köye gelir nişanlısını vuran Döndü'nün dayısını takip eder. Bir yere giderken önünü keser ve sorar. "Döndü'yü nasıl vurdun" der dayısı da şöyle şöyle vurdum diye anlatınca elindeki mavzarı çevirerek öyle öyle mi vurdun? al al diyerek bir tarak mermiyi boşaltır. Dayısı yere düşer ve ölür.

Bunun üzerine Kıçıkırık Ali köyden yanına bir dam alır. Ve bir daha dut çetili temin edip Döndü'nün mezarı başına gider. Dut çetili mezarın başına diktirir. Ve oturup aşağıdaki ağıt türküyü söyler bundan sonra dağa çıkar

Şu isimleri yazılı kişilerden çete teşkil eder 1920 tarihinden 1933 tarihine kadar dağlarda eşkıyalığını devam ettirir. 1933 tarihinde dağdan inip devlete teslim olur. Beraber dağda gezdiği eşkıyalar şu isimleri yazılı olan kişilerden oluşmuştur. Çiçekli Halil, Gebenli Koca Ahmet, Horali, Haciveli, Yoscu, Küt Mustafa, Mullacık, Çörtül

Askerlikten ben de kaçtım
Kanat bağladım da uçtum
Nazlı döndüm senin için
Tatlı canımdan geçtim

Değirmen tersine dönse
Eğer dileğim kabul olsa
Beş on kişi daha vururdum
Nazlı döndüm geri gelse

Derelerde biter kamış
Kekiline kan bulaşmış
Kadanı alayım anam
Ölüyorum yetiş demiş

Mezarına dut diktim

Kul olayım dallarına
Belenerek can veriyor
Bak Döndü'nün hallerine

Dayısının önüne indim
İvil ivil haber sordum
Ayan olsun nazlı döndüm
Bugün hayıfını aldım

İşte eşkiya Kıçıkırık olayı böyle neticelenmiş olup bu olay yazılı kaynaklardan alınmış ve bazı noksanlıkları yaşlı kocalardan alınan bilgiye göre düzeltilmiştir.

GEBEN VE GEÇİRDİĞİ OLAYLAR

1980 yılından 1983 yılı son aylarına kadar 3 yıla yakın bir zaman geben kasabasında belediye başkanlığı yapmış bulunmaktayım. Geben Andırın ilçesine 30 Göksun ilçesine 30 km olmak üzere iki ilçe arasında ve Orta Toros diye adlandırılan kırık, Höbek ve Kayranlı dağları eteğinde Çukurova'dan Andırın'ı takiben Göksun ve Pınarbaşı- kayseri istikametine doğru devam eden tarihi kervan yolu üzerinde bir vadiye yerleşmiştir. Kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber 16. yüzyılda Adana'dan ne suretle geldiği bilinmeyen Ramazanoğulları ailesinden gelen birkaç aile tarafından kurulduğu söylenmektedir.

Geben hakkı daha ziyade iç Anadolu gelenek ve göreneklerine bağlı olarak yaşam sürdürmektedirler. İleriye dönük yenileşmeye pek hevesleri yaygınlık kazanmaktadır. Halk imkânları doğrultusunda birbirleri ile yardımlaşmayı çok sever. Köy halkı saf düşünceye sahip olduğu nedeniyle ilerde gerek şahıslarına ve gerekse köy toplumuna ilerde geleceği düşünemediklerinden bazı şahsi ve toplum olarak bazı zararlara uğramışlardır.

Gebende iki ayrı kariyeden yerleşim sağlamış olup birisi Türk Müslüman birisi ise ermenidir. Bu iki ayrı din ve görüşe sahip kariye 1919 yılına kadar yan yana beraberce yaşamışlardır. Türk Müslümanlar baran vadisine Ermeniler mail vadisine yerleşmişlerdir. Ancak zeytin Ermenilerine bağlı olarak yaşamlarını sürdüren Ermeniler 1919 yılında zeytin Ermenilerinin kışkırtması ile zeytin Ermenilerinin yanında yer alarak geben ahalisine ve çevre köylere insanlık dışı hareketlerde bulunmaya başlamışlardır. Geben ahalisi ve çevre köyler ahalisi birçok zaman korkudan evlerini terk ederek dağlarda ve mağaralarda çoluk çocukları ile birlikte geceyi geçirmişlerdir.

Yukarıda geben köyünün tarihi kervan yolu üzerinde kurulmuş olduğundan bahsetmiştik. İşte 16. yüzyılda kurulduğu söylenen geben köyü birçok tarihi olaylara sahne olduğu söylenmektedir. Ancak bizim kısa derlemiş olduğumuz bir olayı burada dile getirmek istiyoruz. Ama bu efsane olayın ne derece doğruluğuna tam olarak kanaat vermemizin mümkün olmadığını şimdiden belirtmekte fayda mülâhaza ediyorum.

Bazı kaynaklardan öğrenildiğine göre kayseri iline bağlı Sarız ve Pınarbaşı Binboğa yaylalarında Türk Avşar beyliği hem Binboğa dağlarında hüküm sürmek ve beyliğini sürdürmeye çalışmış. Yalnız o tarihlerde Çukurova'da yaz ayları yaşama imkânının güç olması nedeniyle yaz aylarında Binboğa dağlarına çıkarlarmış. Bu yolculuk seferlerini ise Göksun – Geben ve Andırın üzerinden devam etmekte olan tarihi kervan yolundan devam ettirmişlerdir. Yalnız şurasını belirtmekte yarar görüyorum. 16. ve 17. yüzyıllarda şimdiki andırın ismi ile mevcut Andırın adıyla bir kariye durumunda olduğu söylenmektedir.

Çukurova’da hüküm süren Türk aşiret beyleri hem Çukurova’ya inip yerleşmeye ve hükümdarlığını sürdürerek beyliklerini genişletmeye ve hem de yaz aylarında yaylamak için yüksek yerlerde de hükümdarlıklarını devama çalışırlarmış. İşte o zamanlar nereden geldiği belli olmayan karalar adında bir Türk aşiret beyliği Çukurova’ya inmiş ve yerleşmiştir.

Aslında Çukurova’da birçok aşiret beylikleri yerleşmiş ve hüküm sürmüştür. Ben Çukurova’da yerleşip hüküm süren beyliklerden ve hepsinden bahsetmek istiyorum. Ancak Avşar Beyliği ile Karalar Aşiret Beyleri arasında geben arasında gebende meydana gelen bir olayı belirtmek üzere Çukurova’da hüküm süren beyliklerden söz etmiş bulunuyorum.

Daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi Çukurova’da beyliklerini sürdürsen aşiret beylerinden Karalar aşiret beyinin oğlu Avşar aşiret beyinin kızını istemeye cesaret edemez. Çünkü o zamanlarda görücü usulü evlenmeler hâkim idi. Oğlunun ısrarına dayanamayan karalar aşiret beyi yanına aşiretin ileri gelenlerinden birkaç kişi alarak yaz aylarında Binboğa dağında yaylada bulunan Avşar aşiret beyine düğür gider yani istemeye gider o zamanın örf ve adetlerine göre ister. Avşar aşiret beyi karalar aşiret beyinin küçük bir aşiret beyi olması nedeniyle kızına oğlu için düğür gelmesini bir gurur meselesi ederek karalar aşiret beyini kovuyor gibi bir tavırla reddeder. Karalar aşiret beyi yanındakilerle birlikte çok üzgün bir vaziyette Göksun – Geben – Andırın istikametini takip eden yoldan Çukurova’ya iner. Avşar aşiret beyinin tavır ve hareketleri çok gücüne gitmiş olsa gerek ki, meseleyi ölüm kalım meselesi sayarak aşiretlerden sayısı bilinmeyen bir grup çete teşkil ederek Binboğa dağlarında ve çadırlarında bulunan Avşar aşiret beyin çadırını geceleyin basarak alıp kaçmaya karar verir. Teşkil ettiği çete grubu ile andırın- geben – Göksun üzerini takip eden tarihi yoldan giderek bir gece Binboğa dağında yaylada bulunan Avşar aşiret çadırlarını basarak Avşar aşiret beyinin kızını ayrı bulunduğu özel çadırdan alıp kaçarlar. Çok hızlı kaçmaya devam edip, Göksun- Meryemçil üzerinden geceleyin gebenin güneyinde ve kırksu boğazı denilen yerde konaklamak için karargâh kurarlar. Çok yorgun olan karalar, konakladıkları yeri sapa ve Oğrun hesap edip orada iki- üç gün kalmayı ve yorgunluklarını geçirmeyi düşünerek çadır kurarken kaçırdıkları gelinlik kıza ayrı ve özel bir çadır kurarak yanlarına getirdikleri Karalar Aşiret kadınlarının himayesine

Bu arada konaklarken Avşar aşiretinin geceleyin gelip kendilerini basıp kızı geri alacakları ve kendilerini perişan edecekleri hiç akıllarına bile gelmez. Derin uykuda bulunan Avşar aşireti uyuya kaldıklarında baskına uğradıklarının farkına vararak öçlü ya da yaralı olup olmadığını araştırırlar. Ölü ve yaralı olmayınca çok fazla telaşa kapılmayarak baskının nereden ve kim tarafından yapıldığını araştırmaya başlarlar. Avşar aşiret beyinin özel çadırından kızın kaçırıldığı hiç akıllarına bile gelmez. Özel çadırında bulunan aşiret beyinin kızının çadırını kontrol ettiklerinde kızın kaçırılmış olduğunu öğrenirler. Kızın kaçırıldığını öğrenen aşiret beyi çok kızar ve hiddetlenir. Aşirete derhal hazırlanması için emreder. Bu arada kızın karalar aşireti tarafından kaçırıldığının farkına vararak Göksun- Meryemçil ve geben üzerine öncü hafiye iki tane yavuz atlı gönderir ve sayısı çok fazla olduğu bilinen askerle birlikte devam ederler.

Bu arada şunu belirtmekte yarar görüyorum. Karalar aşireti Avşar aşiretinin çadırını basıp kızı özel çadırından kaçırdığına göre kızı çadırdan alırken kızın her hangi bir çığlık ve ses çıkarmadığına göre kızın da karalar aşiret beyinin oğluna gönüllü olsa gerek.

Yukarıda demiştik ki öncü hafiye gönderildi. İşte gönderilen öncü hafiyeler. Karalar aşiretinin Geben Köyünün Güneyinde ve Kırksu boğazı denilen yere konakladıklarını öğrenip Avşar Aşiret beyine iletirler. Bunun üzerine Avşar Aşiret beyi karalar aşiretinin yaptığı gibi gece uykunun

derin olduğu bir vakitte karalar Karargâhını basıp kızı almak isterken kılıç harbi başlar. Sabaha kadar sessiz kılıç harbi yaparlar. Avşar aşireti çok güçlü ve daha cengâver olduğu için Karalar Aşiretine çok zayıat vererek perişan ederler. Özel çadırında ve kadınların himayesinde hiç değmeden duran kızı alarak Meryemçil belini takiben Göksun üzerinden Binboğa dağlarındaki çadırlarına gelirler. Gelirler ama çok sinirli ve öfkeli olan Avşar Aşiret Beyi Karalar Aşiretini ortadan kaldırmaya karar verir.

Kavgadan sağ kurtulan karalar aşiret beyi sağ kalan ve yaralı olan askerleri ile oturup dertleşirken tabî ki olaydan Gebenlilerin haberleri olur. Hemen kavganın olduğu Kırksu boğazına gelirler ki ne görsünler. Birçok ölü ve birçok yaralı bulunmaktadır. Hadiseyi öğrenirler ve yaralılara yardım edip ölüleri oraya defnederler. Karalar aşiretinden sağ kalanlara yemek yedirip azıklarını da verip Çukurova istikametine yolcu ederler.

İşte şimdi geben kasabası9nın güneyinde Kırksu civarında çok eski ve hatta kayıp olma durumunda bulunan ve Karalar Mezarlığı adıyla anılan mezarlığın bu olayda meydana gelen kavgada ölen karalar aşiretlerine ait olduğuuna büyük ihtimal verilmektedir.

GEBEN MERYEMÇİL KALESİ EFSANESİ

Geben kasabası andırın ilçesine bağlı olup ilçenin kuzeyinde Göksun ilçesine yol güzergahında Ortatoros dağlarının eteğın Baran Vadisine kurulmuştur. İlçe merkezine 30 km mesafededir.

Meryemçil Kalesi: kasabanın kuzeyinde kayıranlı dağının eteğinde bir vadide bulunmaktadır. Efsane olayı anlatıldığına göre şöyle gelişmiştir.

Meryemçil Kalesi kralının Mayrum adında bir güzel kızı olur. Bu kısa Andırın ilçe merkezine 3 km mesafede bulunan Azgıt Kalesi Kralının oğlu aşık olur. Geben kasabasına 30 km mesafede bulunan Göksun ilçesi sınırları içinde bulunan Kızılkale Kralının oğlu da Meryemçil Kalesi kızı Mayrum'a aşık olur. Bu iki kalenin kralı Mayrum'u oğullarına istemek için Meryemçil kalesine gelirler. İki kalenin kralı da sevdikleri kişiler oldukları için bunların kırılmamaları için temin edici bir şart ortaya koyar

Der ki: atının ayağını toprağa değdirmeden kim evvel kaleme gelirse, kızımı ona veririm der. Bunun üzerine iki kral kalelerine dönüp hazırlığa başlarlar. Göksun kale kralı bir metre eninde taş döşeyerek hemen kaleye yakın 3 km mesafeye kadar gelir Azgıt Kalesi kralı ise hiçbir gelişme olmadığını duyan Meryemçil kralının kızı Mayrum Azgıt kalesi kralının oğluna gönüllü olduğu nedenle Azgıt Kralına haber gönderir. Aklını başına alsın kızıl kale kralı gelmek üzere kendi atlarının ayağına keçe sarıp gelirler. Bu durumu duyan Kızıl Kale Kralı Geben Meryemçil kalesinin üstüne yüksek bir yere çıkıp kaleye bakar ki Azgıt Kalesi kralı gelmiş atları bağlı görünün artık kızı alma ümidi kesilmiş olduğundan başka yapacak da bir işi kalmaması üzerine şöyle der: Mayrum da çil idi diyerek kızı kötülemek manasında bir kelime sarf ederek Meryemçil kalesi olarak söylenir.

Bunun üzerine Meryemçil kalesi kralı Mayrum'u Azgıt Kalesi kralının oğluna verir. Kralın oğlu Mayrumu çok sevdiği için kızın isteğı üzerine olsa gerekki kayıranlı dağının hemen altından fışkırıp çıkan su kaynağının yerin üstünde bulunan bir taşın yüzüne Mayrum'un heykelini kabartma olarak yaptırır. Şimdi Mayrum heykeli taşın yüzünde halen görünmektedir. İşte efsane böylece sona ermiştir.

HALK AŞİĞİ KARACOĞLAN NERELİ

1973 yılında Kahramanmaraş Öğretmen Okulunda talebe iken oğlum Mehmet ve kızım Medine Ergün'ün Türkçe derslerinde Türkçe öğretmenleri Karacoğlan ile ilgili Maraş tarihinden

alınan kompozisyon yazdırmıştı. İşte o zaman merakım gereği kaleme alıp yazmıştım. Maraş tarihinde anlatılan bilgi şöyleydi. Karacaoğlan 16–17. yüzyıllarda Maraş'ın sancak olup Halebe bağlı iken şimdi Osmaniye iline bağlı bulunan bahçe ilçesi Maraş'a bağlı imiş. Bahçe ilçesine bağlı halk arasında söylenen DÜLDÜL dağının ardında Farsak köyünden Sail oğullarından Karacaoğlan oranın saz çalıp türkü söyleyen kişilere imrenerek 10–15 yaşlarında, bir saz bulup çalıp söylemeye başlar bu durumu sevdâ ile devam ettirir. Ve geliştirir. Bu sırada askerlik de gelip çatar. Saz çalıp türkü söyleme sevdâsından askerlikten kaçır. Askere gitmez sağdan soldan derler ki o zamanın ünlü belerinden Zülkadiroğlu Maraş beyine git oda âşıklığına alınmanı teklif et derler. Bunu kafasına koyar Maraş beyi Zülfikaroğluna varır beni oda âşıklığına alır mısın der. Bey der ki, seni tanımıyorum şurada bir çal söyle bakalım da ondan sonra düşünürüm der. Hemen Karacaoğlan sazını kucağına alır. Durum beyin hoşuna gider. Karacaoğlanı oda âşıklığını kabul eder. Zülfikaroğlu beyin sarayında epeyce kalır. Beyin yetişkin güzel kızı Karacaoğlan'a âşık olur. Bir gün Karacaoğlanı yaklaşıp ben sana âşığım der beni babamdan iste der. Karacaoğlan “ben bir âşığım sen ise bey kızısin baban seni bana vermez beni de buradan kovdurur. Kız o zaman beni kaçıır der. Karacaoğlan onu da yapmam o zaman baban seni de beni de öldürür. Fakat kız peşini bırakmayınca oradan kendi kaçır Yörük aydınlı aşiretlerine katılır. Orada izini kaybettirerek yaşamını sürdürür. Hayatta Elif adında bir kız ile evlenir. Ondanda ayrılır. Feleğe kahreder bir daha da evlenmez. Bazı türkülerinden anlaşıldığına göre yaş 65–70 ine erer. Bir bahar ayında yaylaya erken göçen bir Yörük ile kendi de beraber gider Yörük Binboğa dağlarının eteğine bir yere konar Karacaoğlan gezerken dağı seyrettiği zaman dağın başında uzun uzun yatan karı görünce duygulanır. Dağa dönerek aşağıdaki türküyü dağa hitaben söyler

Başında namlı namlı karın var
Seni yaylamanın zamanı dağlar
Mecalim mi var ki çıkam başına
Kalmadı takatim amanın dağlar

Yağmur yağar yeşil çimen bitirir
Yel estikçe rahyasını getirir
Sarıçiçek safran kurmuş oturur
Çimeni laliye karışmış dağlar

Yaz gelince eller çevrilir konar
Güzeller içir suyundan kanar
Altun küpe kulata mum gibi yanar
Gördükçe artıyor günahım dağlar

Aşağıdaki bilgi kadastro teknisyeni Mustafa Aksoy tarafından yazılmıştır. Düziçi ilçesine bağlı farsak köyünün 2005 yılında kadastro tespiti yaparken bu köyün K.Maraş Türkoğlu sınırında bitişik olan farsak köyünün yaylası Dorak kullanılan ve Hodu Kebir adıyla anılan yerde Karacaoğlan'a ait anıt mezar bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu köyde yaşayan bazı ailelerde soy isimlerinin Sail oldukları görülmüştür.

ANDIRIN'DA HAŞTIRIN MEZARLIĞI VE YAŞANAN AŞİRET OLAYI

Edinilen bilgilere göre Çukurova'dan başlayıp Andırın'ı takiben Kayseri istikametine giden bir İpek Yolu bulunmaktadır. Bu sözü edilen yolun şimdiki adı göç yoludur.

Anılan tarihi göç yolu Andırın ilçesinin Güneyinde ve 3 km mesafede bulunan Haştırın mevkii çok eski ve geniş bir sahayı kaplayan bir mezarlık bulunmaktadır. Çevrede bu kadar geniş mezar oluşturacak yerleşim birimi olmadığı nedeniyle mezarlığın evveliyatı araştırılmış ve yaşlı amcalardan öğrenildiğine göre sözü edilen Haştırın Mezarlığı içinden ikiye bölüp geçen mezarlığın olduğu yerde bir aşağıdan yukarı giden ve gelin götüren düğün semeni orada karşılaşır. İki karşılıklı gelin götüren seğmen arasında sen evvel geçen ben evvel geçirim münakaşası başlar bu münakaşa dövüşe dönüşür. Ve karşılıklı orada epeyce ölü meydana gelir. Oradaki kavgadan mütevellit meydana gelen ölümler oraya defnetmeye başlayınca Haştırın Mezarlığı şimdiki geniş vaziyetini alır. Olayın efsanesi bundan ibarettir.

SOSYAL, EKONOMİK, İKTİSADİ VE KÜLTÜREL YÖNÜYLE AYRICA EVVELÎSİ İLE ANDIRIN

Kahramanmaraş iline bağlı ilin batısında ve 80 km mesafede bulunmaktadır. Yerleşim itibariyle doğusunda Sarımsak Dağı, batısında Dırıl Dağı kuzeyinde Orta Toroslar güneyinde Amanos Dağları arasında ve Çukurova'dan başlatıp Kayseri istikametine uzanan tarihi göç yolu üzerine kurulmuştur. Yerleşim alanı biraz engebeli olmakla beraber kaynak pınarları ve yeşilliği ile bir mesire yerini andırmaktadır. Zaten ilçe olmadan önceki zamanlarda yaklaşık ve mesire yeri olarak yaz aylarında yaylamak üzere gelirlermiş. Şimdi de aynı yaylacı geleneği devam etmektedir.

1925 yılının önceleri bir kasaba durumunda olan Andırın 1920 Kuvay-i Milliye Hareketi'nde Tufan Paşa öncülüğünde gönüllü çete teşkil edilerek Çukurova Fransız işgalinden Tufan Paşa komutasında teşkil edilen çete oluşumunda gönüllü çete yazılarak Çukurova'dan Fransız'ların kaçmasında Andırın çetelerinin büyük fedakârlık gösterdiği göz önüne bulundurularak 1925 yılında Andırın'a ilçe ünvanı verilmiştir.

Andırın gerek coğrafi gerek sosyal gerek iktisadi gerek ekonomi gerekse de kültürel ve iklim itibariyle üç bölüm yani kademe halinde yerleşim birimlerine sahiptir. İlçe merkezi orta kademeye kurulmuştur. İlçe merkezi ve çevresi kuruluş ve iklim yönünden orta orta iklime sahipken güney kısmındaki halk yerleşim itibariyle Çukurova iklimine sahiptir. İlçenin kuzey kısmındaki yerleşim birimleri ise kış aylarında karlı ve soğuk geçmektedir. Her yönüyle tabi güzelliğe sahiptir. Halk ekonomik, sosyal, kültürel çok istekli ve uyanık vaziyetle kültürel yönde de çok hevesli ve istekli okumayı yüksek adam olma şahsiyetine sahiptir.

Bu vesileyle şu anda 12 tane kaymakamı olduğu ve sayısını şimdi hatırlayamadığım hâkim ve savcısı bulunmaktadır. Ancak bu 12 kaymakamdan bir valimizin veyahut da daha fazla valimizin de olmasını andırın halkı arzulamaktadır. Çok yakında inşallah kaymakamlarımızdan bir vali olmasını ümit ediyoruz. Ve heyecanla bekliyoruz.

Gelecek yazımda yukarda belirtilen konuların ayrıntılarına geçilecektir bilinmesini arz ederim.

ANDIRIN'IN KÖYLERİNDEN AĞÜMÜŞ KÖYÜ

Ağümüş köyünü tanıyalım:

Ağümüş köyü ilçenin kuzeyinde olup ilçeye 30 km mesafede bir yayla köyüdür. Arkasında dumanlı adıyla anılan dağın eteğinde engebeli bir vadiye kurulmuştur. Köyün doğusunda

meşhur sağ yaylası bulunmakta, güneyinde de Kılıç dağı mevcuttur. Köyün etrafı yeşil dağlarla donatılmış olup önünde 50.000 dekar tarım arazisi mevcuttur. Bu arazinin orada bulunduğunu öğrenen Maraş Beyazıt Beyi tapusuz hali durumda olan 10.000 dekar kısmına tapu koyar. Bu araziye sahip olması ve Akgümüş köyüne yerleşmek üzere kendilerinden “şerif Bey isminde birini gönderirler” şerif bey köye gelince Akgümüş halkı toplanıp şerif beye bir konak yaparlar. Şerif bey konağa yerleşir ve orada yaşamını sürdürür. Üzerlerine tapulu olan 10.000 dekar tarlayı da peyder pey satın parasını harcar kadirşinas durumda olan köy halkı da büyük saygı gösterirler.

Eski adı bunduk olan köy aslında evveliyeti bir ermeni köyü olup Ermenilerden 1915 tarihinde Ermenilerin sürgünden sonra boşaltılmıştır. Boş olan köy yerine Erzurum Rus işgalinden sonra zulümden kaçan Müslüman Türk kardeşlerimizden şimdi isimleri yazılı belli aileden köy tekrar oluşmuştur.

Köyü oluşturan belli aileler Narinoğulları, Sincer ailesi, Kayalar ailesi, Ateşler ailesi, Ketenler ailesi ve ismini sayamadığım başka başka ailelerden oluşmuş ve köye yeniden Akgümüş adı verilmiştir. Şimdi köy tarihine göre 300 den fazla nüfusa sahip bir köy haline gelmiştir. Köyün halkı kendi işleriyle uğraşırlar. Halk umimiyetle güvenilir bir karaktere sahiptir. Köylü tarım işleriyle ve malcılıkla geçimini temin ederler. Şimdi köyde bir peynir mandırası bulunmakta olup, belli bir kalitede peynir çıkarmaktadır.

Netice olarak yukarıda belirttiğim gibi köy kurulmuş itibariyle yeşil bağlar eteğine kurulmuş bir yayla köyüdür. Halkı güvenli bir karaktere sahiptir. Çocukları okuyup yüksek mevkilere ulaşmaya sevdalıdır. Şimdi hali hazırda birkaç tane yüksek kademeli memurları bulunmaktadır. Ayrıca Ahmet Narinoğlu adında şahsiyetli ve dürüst karaktere sahip bir Kaymakam Bey bulunmaktadır. Sözünü ettiğim bu Kaymakam Beyin inşallah uzun sürmeden vali olmasını temenni ediyoruz. Şimdi köyü böyle bazı eksiklerimle tanıttıktan sonra köy halkından yaşlılardan edililen bilgi doğrultusunda köyde bizzat meydana gelen iki garip olayı arz edeceğim.

Olay şöyle geliyor. Bundan 15–20 sene önceleri köye yakın ve batı kısmında kış aylarında oluşan ve ağustos ayının sonuna kadar kurumayan bir göl birikmekte iken bu göle bahar ayında göçmen, turna, kaz, ördek ve çeşitli su kuşları iner gölde birkaç gün kalırlarmış. İşte o zaman köylüden bir şahıs gölde yüzen turnanın birini vurur. Ertesi sabahın erken bir vaktinde vurulan turnanın eşi köyün içine girerek vak vak diyerek eşini aradığı köylülerce görülür ve çok çok üzülürler.

İkinci bir olay, kış aylarında çok kar yağdığı zaman kar üzerinde izcilik yaparak av avlarırmış. İzden anlaşıldığına göre köyün güneyinde bulunan Bey Pınarı civarında bir inliğe yani yeraltı deliğine bir ayının gitmiş olduğu tespit edilince avcı birkaç kişiler geriye çekilip inliği mavzerle kurşuna tutarlar. İçerden ayı çıkar ve yara alır. Ayının arkasından yavruları da çıkınca yaralı ayının yavrularını eliyle inin içine gerisin geriye ittiği görülür. Ve avcılar bu durum çok pişman eder ve üzülürler.